

Нормативно-правова база у сфері кластерної політики

В Україні немає «Закону про кластери» на відміну від Білорусі, Казахстану та Киргизстану. Протягом останніх 20-ти років робилися певні спроби розробити і прийняти закон «Про кластери», окремі його положення викладалися в інших, в тому числі галузевих правових документах. Але основний закон прийнятий так і не був.

Таким чином, нормативно-правове врегулювання кластерів в Україні має такі особливості:

- визначення поняття «кластер» не передбачено законодавством, але проект Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» надає таке визначення;
- ст. 120 та 127 Господарського кодексу України дають можливість утворити інші об'єднання підприємств, які передбачені законом, однак наразі відсутній закон, що регулює діяльність кластера як форми об'єднання підприємств;
- у Законі України «Про зайнятість населення» передбачається розвиток кластерів народних художніх промислів;
- держава в особі КМ України підтримує розвиток кластерів шляхом затвердження концепцій і стратегій, де передбачено створення науково-інноваційно-виробничих, технологічних та інноваційних кластерів.

Створення об'єднання підприємств у формі кластера є вигідним та має багато переваг, але відсутність спеціального закону щодо кластерів не дає можливості повноцінно регулювати їхню діяльність.

Окремий Закон України «Про кластери» може передбачати статті, які врегульовують такі питання:

- визначення понять «кластер», «кластеризація», «учасник (засновник) кластера»;

- мета кластера (кластер створюється з метою економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіону, підвищення привабливості інвестиційної діяльності, розвитку інфраструктури);
- види кластерів (міські, регіональні, національні та міжнародні; промислові, інноваційні, сервісні тощо);
- порядок створення кластера та його державна реєстрація (створення здійснюється відповідно до його установчого договору (рішення про утворення кластера) та статуту; кластер набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації);
- структура кластера (три рівні: ядро кластера – головні підприємства-виробники; підприємства-постачальники послуг; інші підтримуючі суб'єкти – вищі навчальні заклади, страхові компанії тощо);
- державна підтримка кластера (державна підтримка може здійснюватися завдяки коштам державного і місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законодавством);
- засновники та учасники кластера (засновниками та учасниками можуть бути підприємства, у тому числі акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства);
- права учасників кластера (учасники мають право: брати участь в управлінні справами кластера; брати участь у розподілі прибутку кластера; припинити участь у кластері);
- обов'язки учасників кластера (учасники зобов'язані: дотримуватися статуту кластера; виконувати зобов'язання перед кластером; зберігати комерційну таємницю про діяльність кластера);
- органи управління кластера (кластер має вищий орган управління (загальні збори учасників) та утворює виконавчий орган (колегіальний чи одноосібний));
- власність на майно кластера (кластер є власником: майна, переданого йому учасниками у власність, у господарське володіння.